

Elektroninių dokumentų katalogavimo tendencijos ir rekomendacijos

Dr. Jūratė Kuprienė

Ar MARC?

- MARC standartas – revoliucija, prasidėjusi 1960 m.:
 - Kompiuterizavimas;
 - Bendra bibliografinių įrašų sudarymo ir siuntimo kompiuterių tinklais sintaksė;
 - Galimybė dalintis bibliografiniais įrašais;
 - Rezultate – galingi katalogai ir centralizuotos duomenų bazės.
- Ar atitinka šiandienos reikalavimus:
 - Elektroninės informacijos kiekio progresyvus augimas;
 - Sistemos ir informacijos paieška globaliame tinkle, vartotojiškos visuomenės poreikių kontekste;
 - Atviroji prieiga;
 - Autentiškumas;
 - Ilgalaikis išsaugojimas.

Google filosofija (cituojama)

1. Sutelkite dėmesį į naudotoją, o visa kita atsiras savaime.

Rūpinamės, kad tai būtų naudinga jums, o ne tenkintų mūsų vidinius tikslus.

2. Geriausia atlikti vieną darbą, bet atlikti jį labai gerai.

Tikimės, kad pavyks paieškos jėgą pritaikyti iki šiol neištirtoms sritims ir padėti žmonėms pasiekti ir panaudoti dar daugiau informacijos.

3. Geriau greičiau nei lėčiau.

Pasiekti, kad žmonės kuo greičiau išeitų iš mūsų pagrindinio puslapio.

4. Demokratija internete tikrai veikia.

5. Nebūtina sėdėti prie savo darbo stalo norint sužinoti atsakymą į rūpimą klausimą.

(iš <http://www.google.lt/intl/lt/about/company/philosophy/>)

Google filosofija (cituojama)

6. Pinigų galima užsidirbti ir nedarant nieko bloga.

7. Kažkur visada yra daugiau informacijos.

<...> reikia truputį daugiau kūrybiškumo <...> ir toliau ieško būdų, kaip ieškantiems atsakymų žmonėms pateikti visą pasaulio informaciją.

8. Informacijos poreikis neturi ribų.

Informacija aprūpinti visą pasaulį ir visomis kalbomis, <...> įvairiausiais būdais.

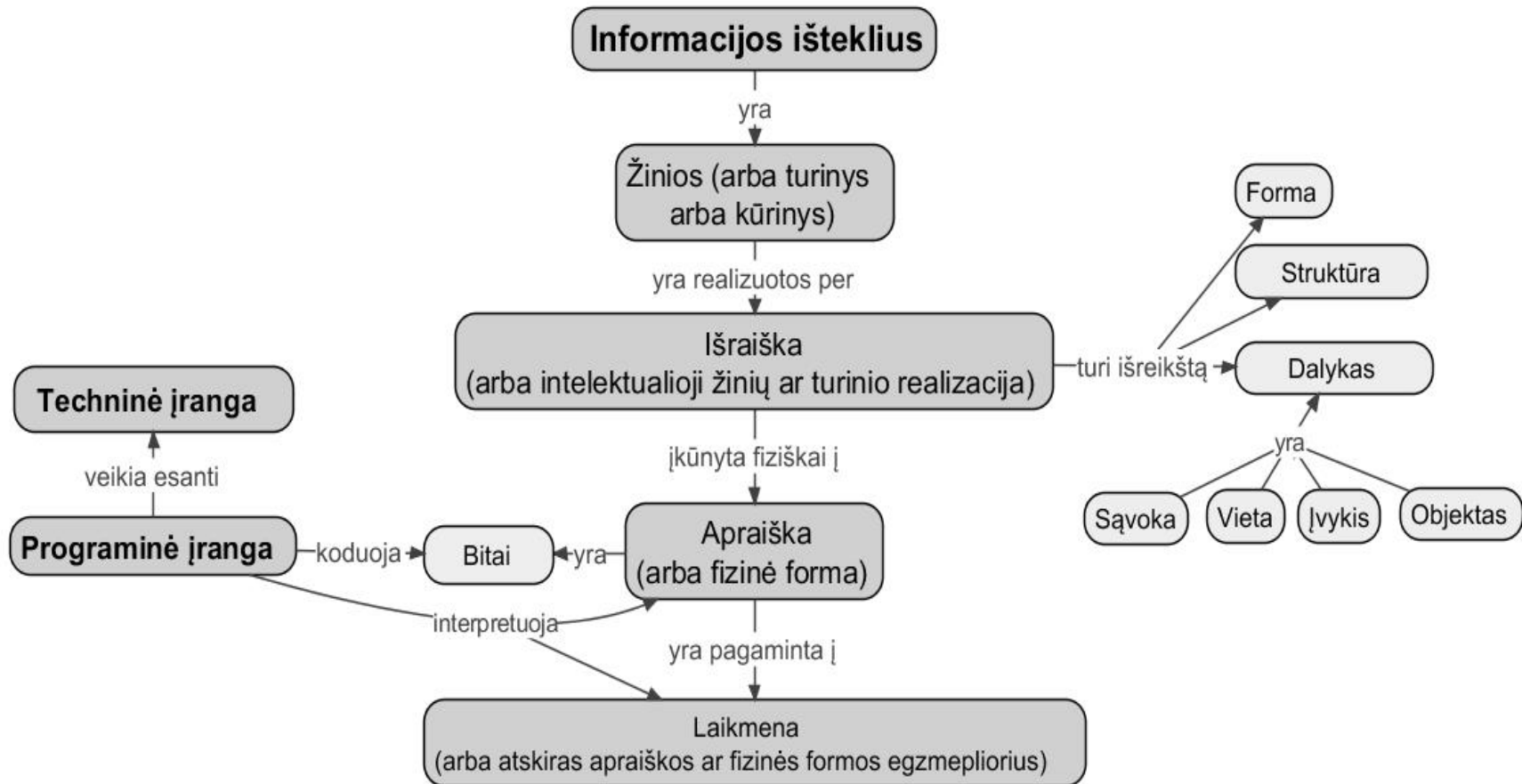
9. Rimtam galima būti ir be kostiumo.

Labai tikime savo darbuotojais – <...> žmonėmis su kūrybingu požiūriu į darbą <...>.

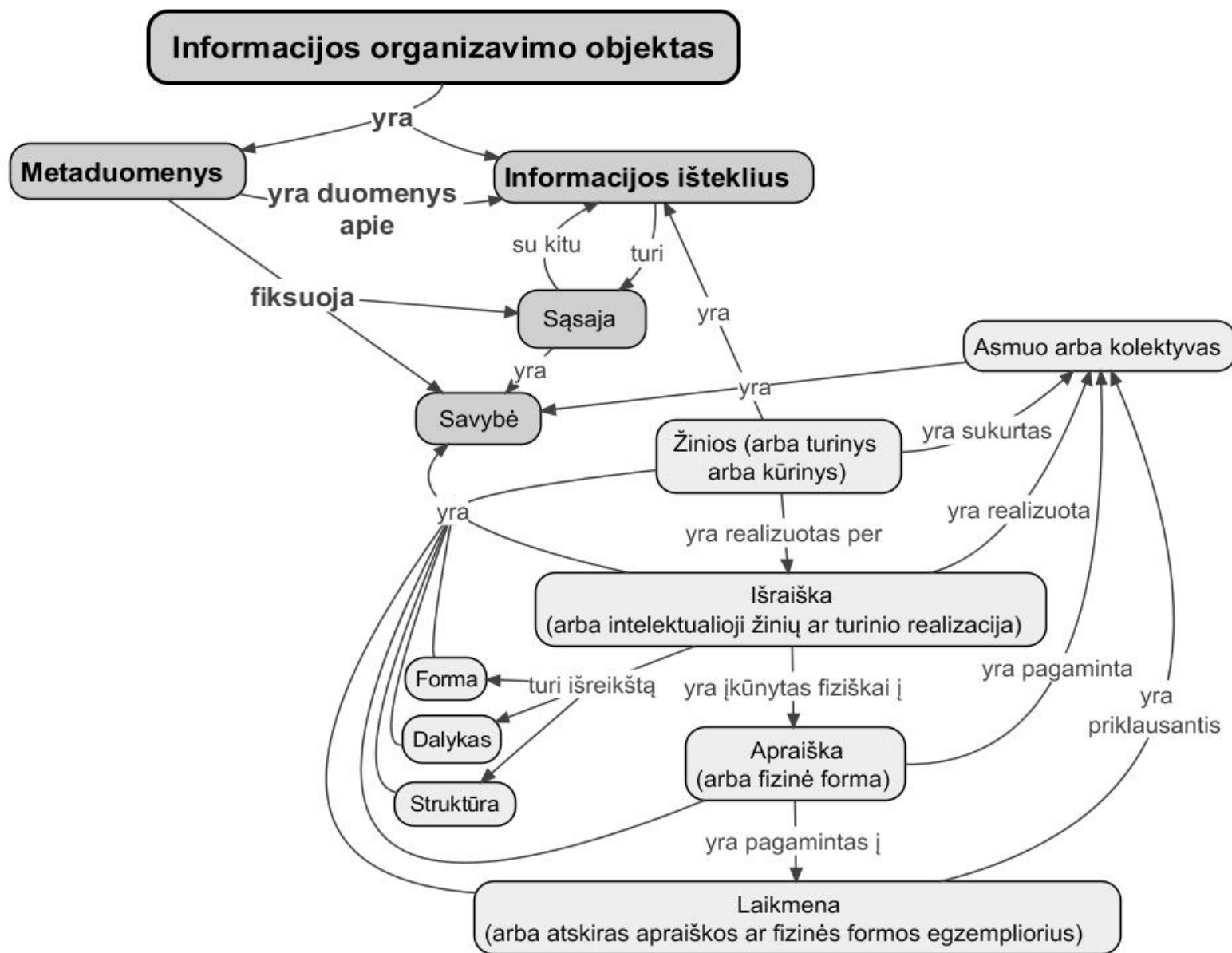
10. Vien tik „puiku“ neužtenka.

Yra pokyčiai, kuriuos siekiame įgyvendinti, ir nuolat ieškome naujų vietų, kuriose galėtumėme ką nors pakeisti.

Elektroninis dokumentas

Informacijos organizavimo objektas

Informacijos išteklių savybes nusakantys metaduomenys

- *Aprašomieji metaduomenys;*
- *Struktūros metaduomenys;*
- *Administraciniai metaduomenys :*
 - *Teisių ir prieigos valdymo metaduomenys,*
 - *Išsaugojimo metaduomenys,*
 - *Techniniai metaduomenys.*

Metaduomenų schemų gausa

Trumpinys	Paskirtis (angl.)
DDI	Archiving and Social Science
EBUCore	The EBUCore metadata set for audiovisual content
EBU CCDM	The EBU Class Conceptual Data Model - CCDM
EAD	Archiving
CDWA	Arts
VRA Core	Arts
Darwin Core	Biology
ONIX	Book industry
CWM	Data warehousing
EML	Ecology
IEEE LOM	Education
CSDGM	Geographic data
ISO 19115	Geographic data
e-GMS	Government
GILS	Government/ Organizations
TEI	Humanities, social sciences and linguistics
NISO MIX	Images
<indec>	Intellectual property
MARC	Librarianship
METS	Librarianship
MODS	Librarianship
XOBIS	Librarianship
PBCore	Media
MPEG-7	Multimedia
MEI	Music notation
Dublin Core	Networked resources
DOI	Networked resources
ISO/IEC 11179[9]	Organizations
ISO/IEC 19506 [10]	Software Systems
ISO 23081 [11]	Records management
MoReq2010	Records management
DIF	Scientific data sets
RDF	Web resources
MDDL	Financial market
NIEM	Law enforcement;Social services;Enterprise resource

Iš
http://en.wikipedia.org/wiki/Metadata_standards#Available_metadata_standards

Metaduomenų schemas

LABIIMSPP
konsorciūmas

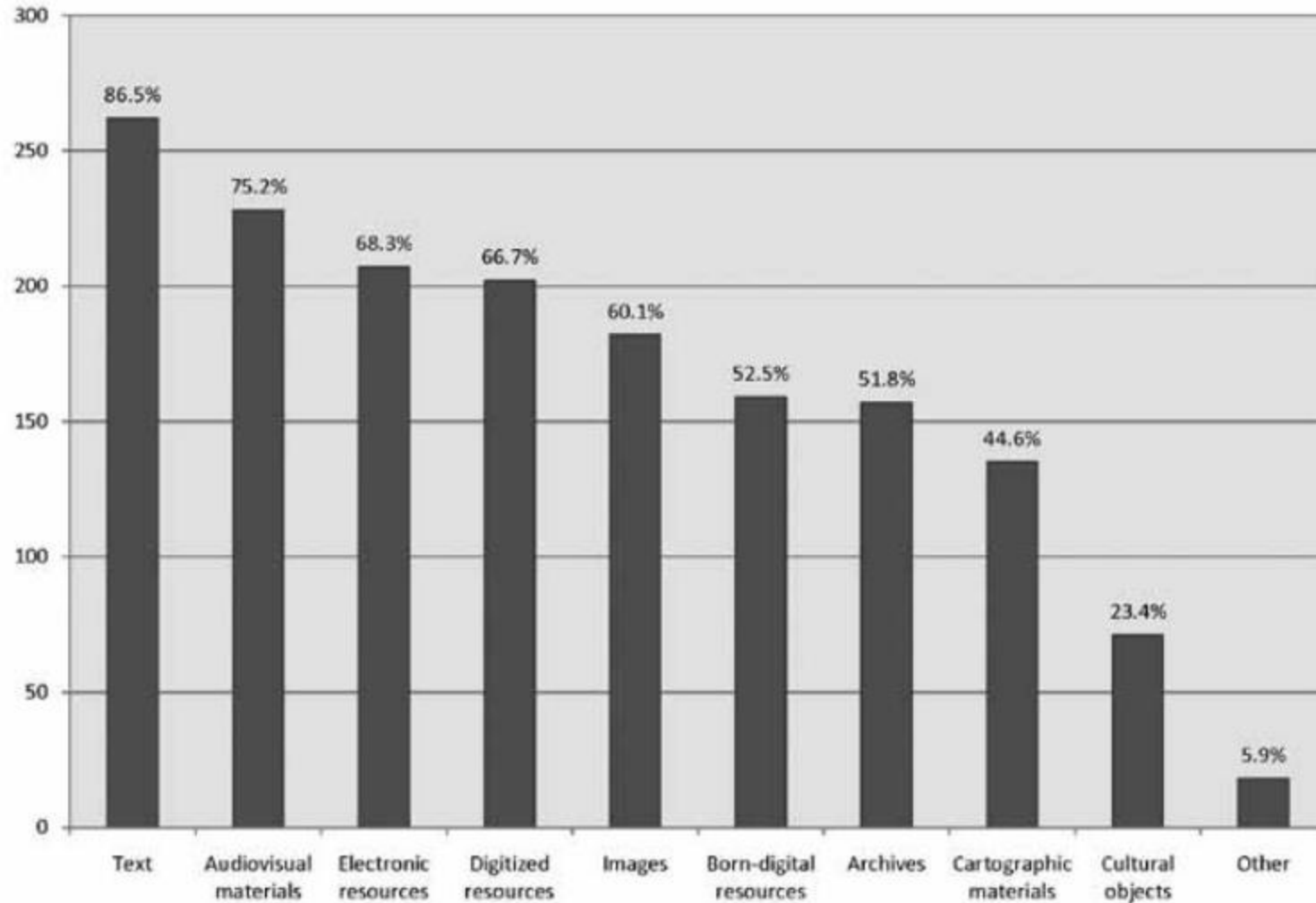
Tipas	Metaduomenų schemų pavyzdžiai
Aprašomieji metaduomenys	Handle PURL Dublin Core MARC HTML Meta Tags
Struktūros metaduomenys	SGML XML Encoded Archival Description (EAD) MOA2, Structural Metadata Elements Electronic Binding (Ebind)
Administravimo metaduomenys	MOA2, Administrative Metadata Elements National Library of Australia, Preservation Metadata for Digital Collections CEDARS

Žinių organizavimo sistemos

- Hierarchinės ir fasetinės klasifikacijos sistemos, kategorijų schemos, dalykų rodyklės, taksonomijos.
- Specializuoti metaduomenų modeliai: registrai, katalogai ar vardų sąrašai bei su jais susijusi kontaktinė informacija; geografiniai žinynai ir žodynai.
- Ryšius nustatantys modeliai: ontologijos, semantiniai tinklai, tezaurai.
- Terminų žodynai: autoritetiniai failai, žodynai, specialių terminų žodynai.

Metaduomenų kūrimo patirtis

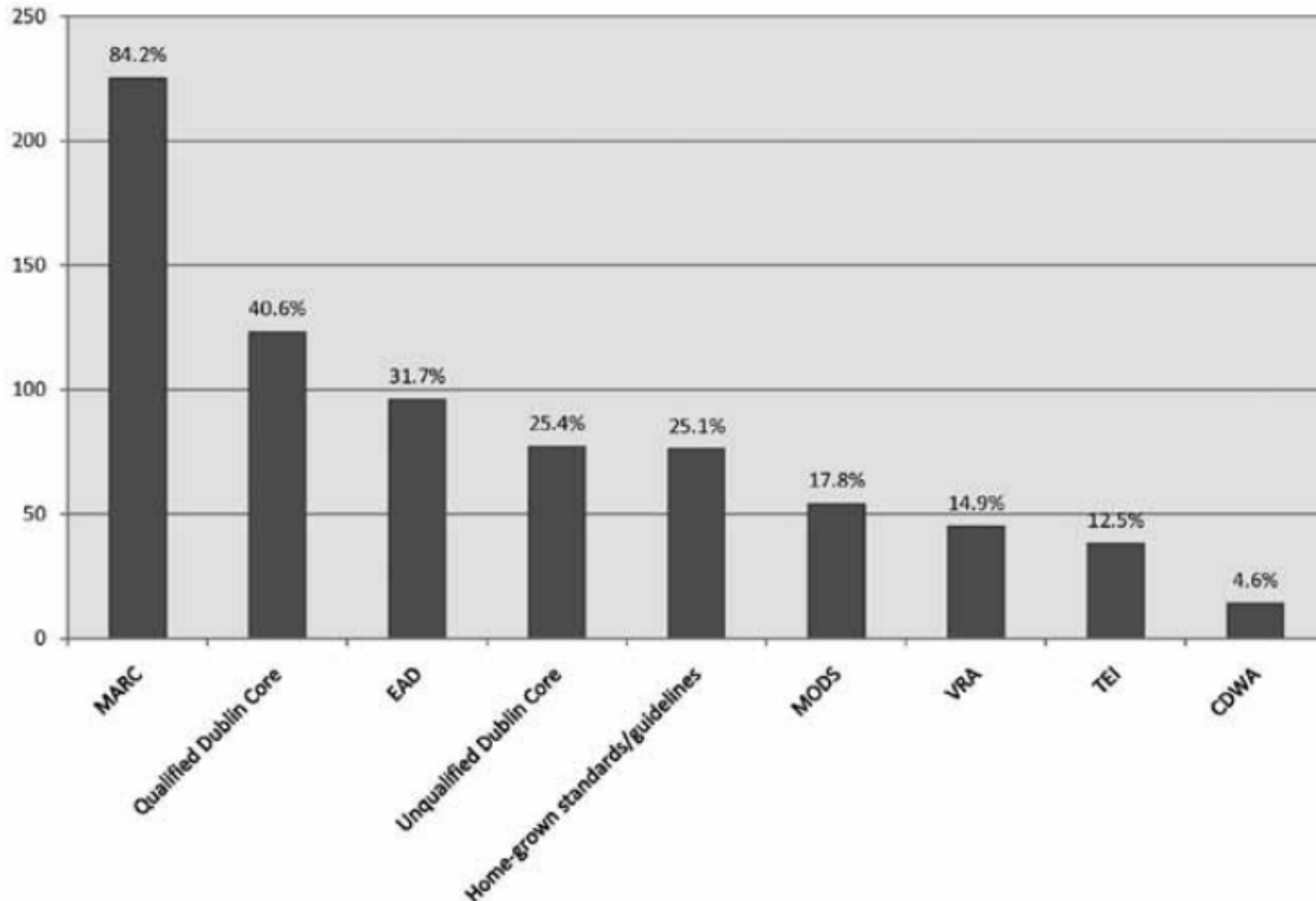
(PARK ir TOSAKA, 2010)

- Kaupiami ištekliai

Metaduomenų kūrimo patirtis

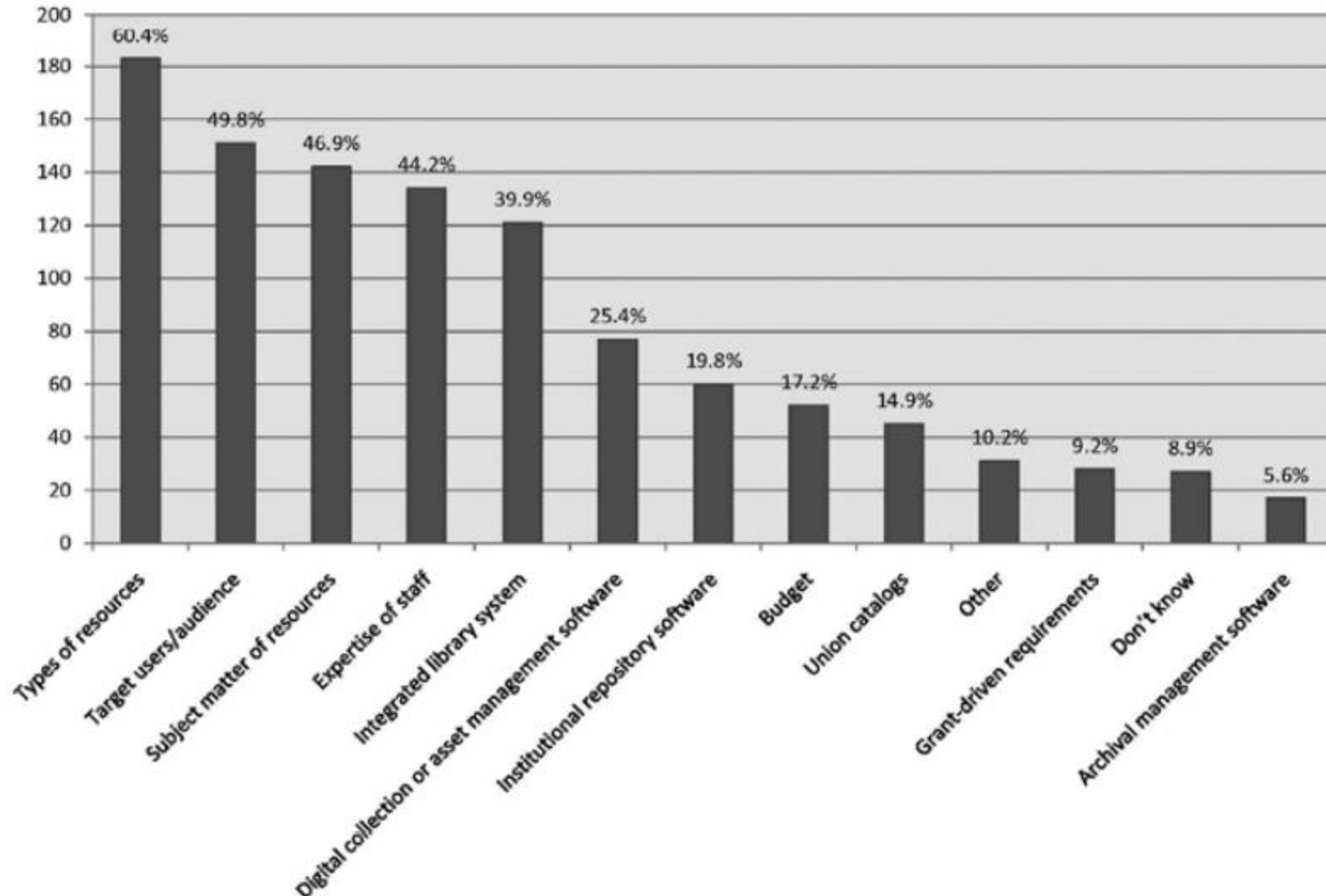
(PARK ir TOSAKA, 2010)

- Naudojama metaduomenų schema

Metaduomenų kūrimo patirtis

(PARK ir TOSAKA, 2010)

- Metaduomenų schemas pasirinkimo kriterijai

Metaduomenų kūrimo patirtis

(PARK ir TOSAKA, 2010)

- MARC – daugiausia naudojamas elektroninėse talpyklose;
- Didžioji dalis metaduomenų yra sudaroma atsižvelgiant į vidaus talpyklos reikalavimus ar orientuojantis į konkrečią tikslinę auditoriją;
- Metaduomenų interoperabilumas – didelis iššūkis;
- Vietos (sistemas, tinklo ir kt.) gairių nebuvimas ar neprieinamumas;
- Tik trečdalis apklaustųjų įvardijo, jog vykdomas automatinis metaduomenų generavimas;

- Nacionalinė atviros prieigos talpykla
- Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymas
- ES rekomendacijos; OpenAIRE reikalavimai
- PDB ir ETD → ~~MARC21~~ TEI?
- Elektroninių išteklių mokslui ir studijoms valdymo gairės?

- ... MIDAS
- ... *Metaduomenų raštingumas* mokslo ir studijų dalyviams

Ačiū už dēmesī

jurate.kupriene@mb.vu.lt